

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij

Jaarverslag 2017

CCI

Titel Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij Jaarverslag 2017

Versie 1.4

Verslagjaar 2017

Datum van goedkeuring CvT 25-05-2018

Contactpersoon

Inhoud

1. Identificatie van het jaarlijkse uitvoeringsverslag	4
2. Overzicht van de uitvoering van het operationele programma	5
2.1 Juridisch kader	5
2.2 Focus van het Nederlandse Operationeel Programma	5
2.3 Financieringsinstrumenten	5
2.4 Financiële gegevens	5
2.5 Indicator gegevens	6
3. Uitvoering van de Unieprioriteiten	6
3.1. Overzicht van de uitvoering	6
3.2. Resultaat-, output- en financiële indicatoren voor het EFMZV	10
3.3. Financiële gegevens	10
4. Kwesties die van invloed zijn op de prestaties van het programma en genomen corrigerende maatregelen	11
4.1. Maatregelen die zijn genomen om aan de ex-antevoorwaarden te voldoen	11
4.2. Kwesties die van invloed zijn op de prestaties van het programma en de genomen corrigerende maatregelen	11
5. Informatie over ernstige inbreuken en corrigerende maatregelen	12
6. Informatie over de maatregelen die zijn genomen ter naleving van artikel 41, lid 8	12
7. Informatie over de maatregelen die zijn genomen om de bekendmaking van de begunstigden te waarborgen	12
7.1 Publicatie op het web	12
7.2 Landelijke innovatiedag vis- en schaal- & schelpdiersector	13
8. Activiteiten in verband met het evaluatieplan en samenvatting van de evaluaties	13
9. Publiekssamenvatting	14
9.1 Focus van het programma	14
9.2 Uitvoering van het programma per unieprioriteit	15
10. Verslag over de uitvoering van de financieringsinstrumenten	18

1. Identificatie van het jaarlijkse uitvoeringsverslag

CCI

Titel Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij Jaarverslag 2017

Versie 1.4

Verslagjaar 2017

Datum van goedkeuring CvT 25-05-2018

2. Overzicht van de uitvoering van het operationele programma

In het jaar 2017 is operationeel programma nader uitgewerkt in concrete regelingen en overheidsopdrachten.

2.1 Juridisch kader

De bepalingen van het EFMZV zijn vastgelegd in de Verordeningen (EU) nr. 508/2014 en (EU) nr. 1303/2013. Voor subsidies is nationaal aanvullende regelgeving opgesteld in de Regeling Europese EZ-Subsidies (REES). Per maatregel wordt een of meerdere aparte modules opgenomen in de REES.

2.2 Focus van het Nederlandse Operationeel Programma

Het Nederlandse Operationeel Programma is gericht op het bevorderen van innovaties voor verduurzaming en rendementsverbetering in de vissector. Dit zal bereikt worden door het bevorderen van samenwerking tussen verschillende partijen, het financieren van innovatieprojecten en uitrol van innovaties, en het uitzetten van gerichte (onderzoeks)opdrachten vanuit de overheid.

Nederland kiest op het terrein van de uitvoering bewust voor een beleidsmatige focus en stelt een beperkt aantal maatregelen het EFMZV programma open. Bovendien zal binnen elke maatregel het aantal openstellingen beperkt zijn. Waar mogelijk worden openstellingen met een meerjarige looptijd gerealiseerd. Een beperkter aantal, thematisch gerichte openstellingen, geeft meer richting aan de inhoud van projecten. Hierdoor sluit, naar verwachting, het aanbod van projecten beter aan bij het beschikbare budget en zullen minder projecten worden afgewezen. Daarnaast zijn de uitvoeringskosten lager bij een beperkt aantal openstellingen.

Nederland heeft bewust gekozen om voor de selectie van concrete acties bij innovatieregelingen met een tendersystematiek te werken. Het doel van de tendersystematiek is om projecten binnen de visserijsector met elkaar te kunnen vergelijken om zo de kwalitatief beste projecten te selecteren. Door regelmatig maatregelen een beperkte tijd open te stellen, krijgen enkel de beste projecten toegang tot publieke middelen. De kwalitatieve weging van projecten maakt onderdeel uit van de tenderprocedure. Duurzaamheid geldt bij vrijwel iedere openstelling als beoordelingscriterium. Middels het vaststellen van de selectiecriteria kan het Comité van Toezicht in beperkte mate tussentijds bijsturen, zonder dat het OP gewijzigd hoeft te worden. Bij regelingen waarbij de tendersystematiek niet passend is, bijvoorbeeld investeringsregelingen, wordt gewerkt met rangschikking op volgorde van binnenkomst.

2.3 Financieringsinstrumenten

Op dit moment zijn er geen financieringsinstrumenten opengesteld onder het EFMZV. Er wordt nagedacht over de voor- en nadelen.

2.4 Financiële gegevens

In de jaren tot en met 2017 is inmiddels 49% van het programmabudget gecommitteerd. De geselecteerde concrete acties zijn voor een belangrijk deel overheidsopdrachten die op basis van Unieprioriteit 3 en Unieprioriteit 6 zijn uitgezet. Het aantal uit openstellingen geselecteerde concrete acties blijft nog steeds wat achter. Hoewel de stijgende lijn die op dat vlak in 2016 is ingezet, nog steeds doorzet, is dit waarschijnlijk onvoldoende om alle doelen die in het prestatiekader voor 2018 zijn vastgesteld te halen.

Er zijn in totaal 69 concrete acties geselecteerd. Hiervan zijn er 20 geselecteerd vanuit het proces overheidsopdrachten (een overheidsopdracht is ingetrokken) en 49 vanuit openstellingen. Hoewel het aantal uit openstellingen nog wel achterblijft bij de verwachting, begint zich wel een positiever beeld af te tekenen.

In 2017 zijn er 14 projecten afgerond. Er is geen risico dat het uiteindelijk aantal verwachte projecten aan het eind van het programma niet gehaald wordt.

Over de voortgang van de concrete acties is nog weinig te zeggen. Bij een aantal overheidsopdrachten zien we dat ze trager van start gaan dan was verwacht, hier zijn wel de eerste voorschotbetalingen gedaan. Wel is bij een aantal overheidsopdrachten de oorspronkelijke einddatum overschreden terwijl de projecten nog niet afgerond zijn. Ook de aanlandplichtprojecten lopen vertraging op, ook hier zijn inmiddels wel de eerste voorschotten uitbetaald. Er zijn ook wijzigingsverzoeken in behandeling voor de diverse projecten. De projecten voor jonge vissers 2015 en 2016 zijn afgerond, evenals de productie en afzetprogramma's 2016.

De eerste declaratie is in december 2017 ingediend bij de EC. Deze declaratie heeft een omvang van bijna 1 miljoen EU-budget. Voor het einde van 2018 zal in totaal nog 16,5 miljoen euro (EU-bijdrage) gedeclareerd moeten worden. Er is actieplan opgesteld om automatische decommittering te voorkomen. De nadruk ligt hierbij op de overheidsopdrachten. Daarnaast wordt voor de komende jaren een groter aandeel uit de betalingen onder openstellingen verwacht.

2.5 Indicator gegevens

Door de latere selectie van concrete acties is er een groot risico dat een aantal mijlpalen van 2018 niet worden gehaald, omdat projecten dan nog niet voltooid zijn. Ook het niet openstellen van regeling investering voor duurzame visserij (artikel 38) draagt bij aan het mogelijk niet halen van het prestatiekader. Door de achterblijvende selectie van projecten in met name de openstellingen is er een concreet risico dat niet voor alle unieprioriteiten het bedrag van de financiële mijlpaal tijdig zal zijn uitbetaald en gedeclareerd. De wijziging in de uitvoeringsverordening (EU) nr. 215/2014, waarin is opgenomen dat projecten niet geheel hoeven te zijn voltooid om mee te tellen voor het prestatiekader, kan er waarschijnlijk niet aan afdoen dat de outputindicator voor UP1 niet worden gehaald. De grootste risico's liggen bij unieprioriteit 1, unieprioriteit 2 en unieprioriteit 5. Unieprioriteit 3 ligt goed op schema en ook voor unieprioriteit 6 lijkt er geen risico te zijn.

3. Uitvoering van de Unieprioriteiten

3.1. Overzicht van de uitvoering

Unieprioriteit 1 bevordering van een ecologisch duurzame, innovatieve, concurrerende en op kennis gebaseerde visserij, die doelmatig met natuurlijke hulpbronnen omgaat.

Binnen deze unieprioriteit hebben in 2017 de volgende activiteiten plaatsgevonden:

- Uitvoering opdracht voor uitzet van glasaal (artikel 37, Vo. (EU) nr. 508/2014). Het doel van dit project is om glas- en pootaal uit te zetten en om de uittrek van schieraal te verhogen, conform

de doelstellingen uit de Europese Aalverordening (EG-Vo 1100/2007). Binnen deze opdracht is in 2017 voor 375.000 euro glasaal uitgezet in de daarvoor aangewezen gebieden.

- Uitvoering opdracht pulsonderzoek (artikel 28, Vo. (EU) nr. 508/2014). Dit project is aanbesteed in 2015, de uitvoering van de opdracht is gestart op 1 januari 2016. De looptijd van het project is vier jaar. Het onderzoeksprogramma, wat de effecten van puls op het mariene ecosysteem en de organismen in kaart brengt, heeft het tweede jaar afgerond van de totale vier jaar. Onderzoeksactiviteiten zijn op gang binnen drie van de vier werkpakketten (mariene organismen, bentisch ecosysteem en zeebodem) – conform planning.
- Start van de opdracht garnalenpuls (artikel 28 Vo. (EU) nr. 508/2014). Deze opdracht is gericht op het in kaart brengen van de effecten van grootschalige toepassing van de pulstechniek in de garnalenvisserij. Het onderzoek aangaande de selectiviteit van de garnalenpulskor vergeleken met de traditionale boomkor betreffende ongewenste bijvangst van ondermaatse garnalen, vis en benthos is in 2017 aanbesteed aan samenwerkingsverband van WMR, het ILVO en Thünen Instituut. Daarnaast zijn de deelnemende garnalenvissers geselecteerd. Alvorens dit programma werd aanbesteed vond een informatiebijeenkomst plaats op maart 2017.
- Openstelling regeling Jonge Vissers 2017 (artikel 31 en artikel 44, Vo. (EU) nr. 508/2014). Doel van de regeling Jonge Vissers is het ondersteunen van vissers jonger dan 40 jaar bij de eerste aanschaf van een vissersvaartuig. Deze regeling is opengesteld van 2 januari 2016 tot en met 29 december 2017. Er zijn 3 subsidieaanvragen ingediend, waarvan er 2 zijn toegekend.
- Openstelling regeling innovatie duurzame visserij (artikel 39 en 44, Vo. (EU) nr. 508/2014). Deze regeling is gericht op innovatie voor duurzame visserij, zowel zee- en kustvisserij als binnenvisserij. Deze subsidiemodule volgt uit twee van de drie doelstellingen van het Operationeel Programma van het EFMZV, namelijk verdere verduurzaming van de visserijsector en invoering van de aanlandplicht. Op grond van deze subsidiemodule kunnen visserijorganisaties, visserijondernemingen en overige marktdeelnemers, al dan niet in samenwerkingsverband, in aanmerking komen voor subsidie voor innovatieprojecten gericht op het ecologisch verduurzamen van de visserij. Deze regeling is opengesteld van 1 maart 2017 tot en met 15 mei 2017. Er zijn 3 subsidieaanvragen ingediend, waarvan er 1 is toegekend.
- Openstelling partnerschappen tussen wetenschappers en vissers (artikel 28 en 44, Vo. (EU) nr. 508/2014). Deze regeling is gericht op het opzetten van netwerken, partnerschapovereenkomsten of verenigingen tussen wetenschappers en vissers of visserijorganisaties en op het verrichten van activiteiten daarbinnen, zoals kennisontwikkeling en kennisdeling. Deze regeling is twee keer opengesteld. De eerste keer van 3 april 2017 tot en met 12 juni 2017. Er zijn 4 subsidieaanvragen ingediend, waarvan er 3 zijn toegekend. En de tweede keer van 2 oktober 2017 tot en met 2 november 2017. Er zijn 7 subsidieaanvragen ingediend. De besluiten op deze aanvragen worden in 2018 genomen.
- Openstelling regeling rendementsverbeteringsprojecten (artikel 26, Vo. (EU) nr. 508/2014). Doel van de regeling is om de rendementen van visserijbedrijven te verbeteren, door financiële ondersteuning te geven bij het intensiveren van technologische ontwikkeling en innovatie. Deze regeling is opengesteld van 15 juni 2017 tot en met 31 augustus 2017. Er zijn 5 subsidieaanvragen gedaan. De besluiten op deze aanvragen worden in 2018 genomen.
- Uitvoering regeling Jonge Vissers 2015 en Jonge Vissers 2016 (artikel 31 en artikel 44, Vo. (EU) nr. 508/2014). De verleende subsidies zijn inmiddels vastgesteld.

- Uitvoering regeling Jonge Vissers 2016 (artikel 31 en artikel 44, Vo. (EU) nr. 508/2014). Deze regeling is opengesteld van 4 januari 2016 tot en met 31 december 2016. Van de 6 subsidieaanvragen zijn er 4 verleend. Er zijn 2 projecten afgerond.
- Uitvoering regeling innovatie aanlandplicht (artikel 39, Vo. (EU) nr. 508/2014). De 4 verleende projecten zijn inmiddels volop bezig.

Unieprioriteit 2 bevordering van een ecologisch duurzame, innovatieve, concurrerende en op kennis gebaseerde aquacultuur, die doelmatig met natuurlijke hulpbronnen omgaat.

Binnen deze unieprioriteit hebben in 2017 de volgende activiteiten plaatsgevonden:

- Openstelling regeling aquacultuurinnovatieprojecten 2017 (artikel 47, Vo. (EU) nr. 508/2014). Bij een duurzame aquacultuur horen naast economisch rendement ook aspecten als milieu, gezondheid, welzijn en maatschappelijk draagvlak. De subsidiemodule is bedoeld om innovaties in de aquacultuur te bevorderen waarbij deze verschillende aspecten van duurzaamheid worden meegewogen. Hierbij kan gedacht worden aan efficiëntere productiemethoden waardoor de economische rentabiliteit wordt verhoogd of aan maatregelen waarmee diergezondheid en welzijn van vissen wordt verbeterd en de nadelige effecten op het milieu worden verminderd. Deze regeling is opengesteld van 1 mei tot en met 13 juli 2017. Er zijn 7 subsidieaanvragen ingediend. Hiervan zijn er 5 toegekend.
- Uitvoering regeling aquacultuurinnovatieprojecten 2016 (artikel 47, Vo. (EU) nr. 508/2014) Deze regeling was opengesteld van 1 april tot en met 30 juni 2016. De 2 projecten die zijn geselecteerd zijn inmiddels van start gegaan, er zijn in 2017 nog geen betalingen verricht.

Unieprioriteit 3 uitvoering van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid.

Binnen deze unieprioriteit hebben in 2017 de volgende activiteiten plaatsgevonden:

- In 2017 is gestart met de uitvoering van de datacollectie opdracht 2017-2019. Deze opdracht is inhoudelijk gelijk aan de datacollectie opdracht 2014 – 2016 en omvat mariene monitoring die verplicht is onder de Europese datacollectieverordening.
- In 2015 is gestart met een drietal IT-projecten die betrekking hebben op controle en handhaving. Deze projecten hebben betrekking op het door ontwikkelen van de digitale registraties, controles en rapportages in de visserij en het op orde brengen van de dataketen bij controle- en handhaving. De uitvoering van deze projecten loopt in 2017 nog door.
- In 2016 is een viertal IT-projecten gestart dat betrekking heeft op het versterken van de ondersteuning van visserij monitoring, controle en handhaving, het verbeteren van de basis/deelregistraties en het blijven voldoen aan de controle en GVB eisen en eisen op het gebied van internationale visserij gegevensuitwisseling. De uitvoering van deze projecten loopt in 2017 nog door.
- In 2017 zijn er betalingen gedaan voor de projecten die betrekking hebben op controle en handhaving (artikel 77, Vo. (EU) nr.508/2014). Deze betalingen zijn tevens gedeclareerd bij de Europese Commissie.

Unieprioriteit 5 bevorderen van afzet en verwerking

Binnen deze unieprioriteit hebben in 2017 de volgende activiteiten plaatsgevonden:

- Openstelling regeling productie en afzetprogramma's 2017 (artikel 66, Vo. (EU) nr. 508/2014). Doel van de regeling is om in Nederland gevestigde erkende producentenorganisaties voor visserijproducten en producentenorganisaties voor aquacultuurproducten te ondersteunen bij de voorbereiding van productie- en afzetprogramma's. Bij deze regeling wordt gebruik gemaakt van een lumpsum. Voor elk ingediend productie en afzetprogramma ontvangt de betreffende producentenorganisatie een vast subsidiebedrag van €5.900,-. Deze regeling is opengesteld van 1 augustus 2017 tot en met 31 augustus 2017. Er zijn 11 subsidieaanvragen gedaan, hiervan zijn 10 aanvragen toegekend.
- Uitvoering regeling productie en afzetprogramma's 2016 (artikel 66, Vo. (EU) nr. 508/2014). Deze regeling is opengesteld van 29 augustus 2016 tot en met 16 september 2016. Er zijn 10 subsidieaanvragen gedaan, hiervan zijn 9 aanvragen verleend, 1 aanvraag is afgewezen. De 9 verleende aanvragen zijn inmiddels afgerond en betaald.
- Uitvoering regeling afzetbevorderingsprojecten (artikel 68, Vo. (EU) nr. 508/2014). Deze regeling is opengesteld van 3 oktober tot en met 15 december 2016. Er zijn 9 subsidieaanvragen gedaan, hiervan zijn er in 2017 6 toegekend. Vrijwel alle projecten zijn inmiddels van start gegaan.

Unieprioriteit 6 Geïntegreerd Maritiem Beleid

Unieprioriteit 6 Geïntegreerd Maritiem Beleid

Zwerfafval en onderwatergeluid zijn onderdeel van de Goede Milieutoestand onder de KRM. Deze onderwerpen zijn relatief nieuw en hebben daarom prioriteit in de ontwikkeling van kennis en maatregelen.

Alle geselecteerde projecten lopen in 2017 door. De eerste opdrachten binnen deze projecten zijn inmiddels afgerond.

Zwerfafval

- Het verzamelen van scheepsafval, de financiering en de effectiviteit daarvan is geïnventariseerd voor elf kleinere Nederlandse zeehavens. Dit levert een integraal overzicht op van het scheepsafvalbeheer, de voorzieningen, best practices en mogelijke verbeterpunten van dit beheer. Gebruikers, havenbeheerders en afvalinzamelaars zijn in deze studie betrokken. De resultaten en aanbevelingen zijn op 9 februari 2017 met deze stakeholders besproken. De tweede opdracht onder dit project is vanwege autonome ontwikkelingen en de vertraging van de EFMZV toetsing direct onder budget van het ministerie van IenW uitgevoerd. Het is nog niet bekend of een nieuwe opdracht onder dit project zal worden gestart met EFMZV subsidie.
- Het opruimen van zwerfafval in en langs de rivieren is een belangrijke aanzet voor het verminderen van de aanvoer van zwerfafval door rivieren naar zee. Rijkswaterstaat is beheerder van de grote rivieren. In 2016 is gestart met het inventariseren van de bestaande zwerfvuilophaalregeling en het verkennen van de mogelijkheid om dit bij Rijkswaterstaat op te schalen. Dit omvat ook het organiseren van een goed lopend zelfstandig netwerk van alle stakeholders voor het opruimen van

zwerfafval en kennisdeling en kennisverspreiding ter bevordering van draagvlak voor het nemen van maatregelen in het voorkomen van zwerfafval. In 2017 is de 'Zwerfafval Ophaalregeling' afgerond en zijn regio's (beheerders van de rivieren en betrokkenen bij de ophaalregeling) geïnformeerd. Deze regeling zal worden meegenomen in de ontwikkeling van het RWS 'Kader Zwerfafval'. Op het congres 'Geen Plastic naar Zee' op 30 november is een presentatie gegeven. Er is informatie uitgewisseld met het project 'Schone Rivieren' dat een samenwerking is tussen milieuorganisaties.

- Het educatieproject over zwerfafval op de scholen van het primaire en voortgezet onderwijs is Europees aanbesteed en in juni 2017 van start gegaan. Na een opstartfase is het project aan de slag gegaan met de partners in het onderwijsveld. Gewerkt wordt aan educatiemateriaal en gastlessen tbv bewustwording; daarnaast worden scholen ondersteund in het opzetten en implementeren van afvalscheiding.
- In 2017 is het project 'Effecten van nanoplastics in het mariene milieu getest in mesocosms' afgerond. Effecten van verschillende doseringen polystyreen nanodeeltjes op zeeorganismen werden onderzocht in een experimentele opstelling. Gedurende het experiment werden in de hogere doseringen effecten waargenomen op de groei van kokkels en wadpieren. Het onderzoek is gepubliceerd op het Noordzeeloket (https://www.noordzeeloket.nl/publish/pages/141177/effecten_van_nanoplastics_in_het_mariene_milieu_getest_in_mesocosms.pdf).

Onderwatergeluid

- Onderwatergeluid wordt onderscheiden in hard impulsgeluid en langdurend achtergrondgeluid. Om de cumulatieve effecten van impulsgeluid op vooral zeezoogdieren bij de aanleg van windmolenparken te beoordelen is in internationaal verband (OSPAR en EU) een methode ontwikkeld. De methode zal worden toegepast tijdens de planfase en MER-studies bij de aanleg van windmolenparken op de Noordzee. In 2016 is een verkennend onderzoek uitgevoerd voor het aanpassen van de methode ten behoeve van de beoordeling voor de Kaderrichtlijn Mariene Strategie (KRM) in 2018. Resultaat is een plan van aanpak voor de overige opdrachten binnen dit project. In 2017 is veel aandacht en tijd besteed aan de voorbereiding en de uitvoering van de ex ante toetsen voor deze overige opdrachten. Planning is om in de zomer van 2018 te starten met de uitvoering. Rapportage is in het Engels tbv kennisuitwisseling met internationale netwerken van experts en beleidsmakers.

3.2. Resultaat-, output- en financiële indicatoren voor het EFMZV

Gegevens voor resultaat- en outputindicatoren staan in de bijlage, tabel 3 resultaatindicatoren respectievelijk tabel 4 outputindicatoren. De financiële indicatoren staan in tabel 1. Hier is te zien dat een aantal mijlpalen voor 2018 mogelijk niet worden gehaald.

3.3. Financiële gegevens

In de bijlage is tabel 4 Financiële gegevens voor het EFMZV. Daarin is te zien dat inmiddels 49% van het programmabudget is gecommiteerd. De betalingen en de declaraties blijven echter nog achter. Er zijn in 2017 betalingen gedaan aan begunstigden voor openstelling jonge vissers (eindbetalingen), productie en afzetprogramma's (eindbetalingen), innovatie aanlandplicht (voorschotten) en overheidsopdrachten (voorschotten). De verwachting is dat in 2018 een grote inhaalslag met de betalingen en declaraties zal worden gemaakt.

In tabel 5 zijn de kosten van buiten het programmagebied uitgevoerde acties opgenomen. Tot en met 2017 zijn nog geen kosten buiten het programmagebied gemaakt.

4. Kwesties die van invloed zijn op de prestaties van het programma en genomen corrigerende maatregelen

4.1. Maatregelen die zijn genomen om aan de ex-antevoorwaarden te voldoen

Op het moment van indiening van het Operationeel Programma "Duurzaam Vissen voor de Markt" is aan alle ex-ante voorwaarden voldaan.

4.2. Kwesties die van invloed zijn op de prestaties van het programma en de genomen corrigerende maatregelen

De afwikkeling van het EVF heeft nog steeds een belangrijke invloed op uitvoering van het EFMZV. In 2016 zijn vanwege auditbevindingen een aantal correcties doorgevoerd op de declaraties bij de Europese Commissie voor het EVF. Deze correcties hebben in een aantal gevallen vervolgens geleid tot terugvorderingen bij begunstigden. De sector is van mening dat tijdens de wedstrijd de spelregels zijn gewijzigd. Door deze ervaringen is de Nederlandse visserijsector kopschuw geworden voor deelname aan het EFMZV.

Een van de geleerde lessen van het EVF is dat helderheid vooraf voor alle betrokkenen van groot belang is. Dit heeft geleid tot duidelijke en strikte regelgeving. Ook wordt hierdoor door de MA vooraf meer en gedetailleerdere informatie bij subsidieaanvragers opgevraagd. Hierdoor zijn de administratieve lasten om subsidie aan te kunnen vragen groter geworden. De sector ervaart de strakkere regelgeving als beknellend voor de uitvoering van met name innovatieprojecten waarbij ruimte nodig is om via trial en error tot een resultaat te komen.

De MA heeft in de loop van 2016 geconstateerd dat het aantal uit openstellingen geselecteerde concrete acties achterbleef bij de verwachtingen. Uit interne evaluaties en gesprekken met de visserijsector zijn destijds een aantal oorzaken geïdentificeerd: striktere en meer gedetailleerde regelgeving, een relatief hoge subsidiedrempel, en projecten van onvoldoende kwaliteit. In 2016 en 2017 zijn hierop maatregelen genomen. Een aantal barrières in de regelgeving zijn weggenomen, door daar te versoepelen waar mogelijk. Daarnaast is de subsidiedrempel verlaagd, waardoor ook projecten met minder omvang konden deelnemen aan de openstellingen. De kwaliteit van de aanvragen is ook aan het verbeteren, dit laatste komt waarschijnlijk doordat aanvragers leren om te gaan met de striktere EFMZV regels. De genomen maatregelen lijken effect te sorteren. Hoewel het aantal aanvragen nog niet op het gewenste niveau is, zet de stijgende lijn in de hoeveelheid aanvragen die in 2016 is ingezet in 2017 nog steeds door.

Verder is in 2017 ingezet op het verbeteren van de administratieve procedures en de selectieprocedure voor de overheidsopdrachten. Begin 2017 werd geconstateerd dat nog niet alle procedures waren uitgewerkt. Hierdoor bestond onduidelijkheid bij de dossierhouders over welke stappen ondernomen dienden te worden om over te kunnen gaan tot betaalverzoeken en declaraties. In de loop van 2017 zijn deze procedures uitgewerkt en is een interne handreiking opgesteld om dossierhouders te helpen. Hiermee zijn een aantal belemmeringen weggenomen waardoor de administratieve afhandeling van de overheidsopdrachten soepeler kan verlopen.

In 2017 werd ook geconstateerd dat er een risico bestaat op automatische decommittering van EFMZV middelen op 31 december 2018. Dit risico is ontstaan door de trage start van het programma. Om dit risico te verkleinen is een actieplan opgesteld. In het actieplan is een onderscheid gemaakt tussen openstellingsregelingen voor veelal ondernemingen en producentenorganisaties en overheidsopdrachten waarbij overheidsinstellingen begunstigde zijn. Het onderscheid is van belang in verband met de sturingsmogelijkheden die er zijn om decommittering te voorkomen en het EFMZV aantrekkelijker te maken. De sturingsmogelijkheden in het kader van de openstellingsregelingen zijn beperkt. De genomen maatregelen bestaan uit het zo aantrekkelijk mogelijk maken van de regelingen. Hier zijn in 2017, zoals hierboven omschreven, een aantal maatregelen voor getroffen. Met betrekking tot de overheidsopdrachten is het mogelijk om meer invloed uit te oefenen omdat het overheidsinstellingen betreffen en daar, weliswaar beperkt, afspraken gemaakt kunnen worden over momenten van indienen van betaalverzoeken en aansturing op het tijdig uitzetten van opdrachten. Op dit gebied zijn afspraken gemaakt met dossierhouders over de planning van in te dienen betaalverzoeken en declaraties.

Bovenstaande zaken hebben tot aanpassing van de regelgeving en de uitvoeringspraktijk rond de openstellingen en overheidsopdrachten geleid, maar hebben geen verstrekkende gevolgen voor het uitvoeren van het Operationeel Programma.

5. Informatie over ernstige inbreuken en corrigerende maatregelen

In 2017 zijn er nog geen subsidieaanvragen beoordeeld waarbij is geconstateerd dat een marktdeelnemer een ernstige inbreuk als bedoeld in artikel 10, lid 1 Vo. (EU) nr. 508/2014 heeft begaan. Daardoor zijn er ook nog geen aanvragen niet ontvankelijk voor subsidie verklaard. Daarnaast zijn er voor de geselecteerde concrete acties geen constatering geweest dat een marktdeelnemer de verplichtingen uit artikel 10, lid 2 Vo. (EU) nr. 508/2014 niet heeft nageleefd.

6. Informatie over de maatregelen die zijn genomen ter naleving van artikel 41, lid 8

Artikel 41 is niet opgenomen in het Operationeel Programma van Nederland. Daarom is dit onderdeel niet van toepassing.

7. Informatie over de maatregelen die zijn genomen om de bekendmaking van de begunstigden te waarborgen

7.1 Publicatie op het web

In 2017 is de lijst met geselecteerde concrete acties driemaal ververs. De lijst wordt gepubliceerd op www.rvo.nl, op de pagina "resultaten operationeel programma" Via deze pagina wordt ook andere informatie gegeven over de resultaten van het programma, zoals de jaarverslagen en is een verwijzing opgenomen naar Europa om de Hoek. Europa om de Hoek is het gezamenlijk platform voor alle ESI-fondsen, hier staan tot nu toe 24 EFMZV-projecten op.

In 2017 hebben ook de Europa om de Hoek kijkdagen plaatsgevonden op 12 en 13 mei 2017. Op deze 2 dagen openden bedrijven hun deuren zodat het publiek kennis kon maken met mooie projecten, die mogelijk zijn gemaakt door financiële ondersteuning vanuit Europese fondsen. Voor EFMZV heeft tijdens de Kijkdag het bedrijf de Hatchery Roem van Yerseke zijn deuren geopend. Publiek kon deelnemen aan een rondleiding waarbij men werd meegenomen in de wereld van de oesterkweek.

7.2 Landelijke innovatiedag vis- en schaal- & schelpdiersector

Om innovatie in de visserijsector te stimuleren heeft het ministerie op 11 november 2017 een landelijke Innovatiedag vis- en schaal- & schelpdiersector georganiseerd samen met de ABN AMRO. De start van deze dag was de opening door de nieuwe minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Het was een zeer geslaagde dag die duidelijk voorzag in een behoefte. Het is de laatste jaren niet meer gebeurd dat zoveel personen uit de vis-, schaal- en schelpdiersector bijeen kwamen rondom het thema innovatie. Iedereen heeft op een positieve wijze gediscussieerd over de mogelijkheden om te innoveren. Daarbij is naar voren gekomen dat een actieve rol van sector op het gebied van duurzaamheid noodzakelijk is. Hierin zal ook geïnvesteerd moeten worden. Er zal ook op verschillende niveaus samengewerkt moeten worden; onderling, met ketenpartners en met andere partijen buiten de keten.

8. Activiteiten in verband met het evaluatieplan en samenvatting van de evaluaties

In het evaluatieplan is een aantal acties opgenomen. De gegevensverzameling omtrent resultaatindicatoren en outputindicatoren is een continue proces, dat samenhangt met het verlenen en monitoren van de subsidieprojecten. Dit is geborgd in het IT-systeem.

In februari 2018 heeft de jaarlijkse evaluatiebijeenkomst EFMZV over het jaar 2017 plaatsgevonden. De afdeling die binnen LNV bij het EFMZV is betrokken en de betrokken afdelingen bij de RVO waren aanwezig. Het doel van deze bijeenkomst was om te kijken of we de doelstellingen van het fonds bereiken en we hebben naar onze wensen gekeken voor het volgende fonds.

Inhoudelijke doelen OP:

- Voor UP1 stellen we vast dat het aantal projecten achterblijft bij de planning. Een van de doelen die in het OP was gesteld, was het faciliteren van de aanlandplicht. De vraag is of de resultaten van de projecten echt bijdragen aan het werkbaar maken van de aanlandplicht. De experimenten met grotere mazen blijken niet echt te helpen, het vergroten van de overlevingskans lijkt beperkt bij te kunnen bijdragen. Er wordt vooruitgang geboekt met selectievere vistuigen die kunnen bijdragen aan het uitvoerbaar maken van de aanlandplicht, zoals bijvoorbeeld het met EFMZV budget gefinancierde SepNep. Op dit moment zijn er echter nog geen innovaties ontwikkeld die de aanlandplicht voor de gehele visserijsector werkbaar kunnen maken. Bij de Samenwerkingsprojecten wetenschappen en visserij zijn projectvoorstellen ingediend die gericht zijn op selectievere vismethoden en zo, met een andere insteek, bijdragen aan het faciliteren van de aanlandplicht. De vraag is of hier iets uit voort gaat vloeien dat echt baanbrekend is. De overheidsopdrachten die geselecteerd zijn onder UP1 komen overeen met hetgeen is omschreven in het OP (pulsonderzoek, uitzet aal). Deze doelen worden op een goede manier gehaald.

- Bij UP2 is ingezet op verduurzaming en rendementsverbetering in de aquacultuur. Hoewel we later op gang komen dan gepland, sluit het aantal aanvragen en de inhoud van de projecten aan bij de verwachting.
- De UP3 projecten lopen inhoudelijk goed. Voor datacollectie is er inhoudelijk geen verandering ten opzichte van voorgaande jaren. Het vormgeven van de administratieve afhandeling is hier nog lastig, maar de issues lijken nu goeddeels uitgewerkt. Voor controle en handhaving hebben we nu vooral IT-projecten. In OP was ook groot deel van budget voorzien voor IT, dus dit komt goed overeen. Binnen RVO-VIR wordt al enige tijd nagedacht over nieuwe projecten. Mogelijk komt er een opdracht om een black-box te ontwikkelen die aan de wensen/eisen van de NVWA voldoet. Andere ontwikkelingen zoals drones en satelliet hebben nog teveel nadelen om echt iets te worden. Camera's aan boord is nog een optie, maar dit is juridisch complex.
- UP5 Loopt ook goed, een groot deel van het geplande budget is al verleend. De afzetbevorderingsprojecten dragen goed bij aan het verbeteren van de markt. De productie- en afzetprogramma's worden jaarlijks conform de voornemens ondersteund.

Toekomstige fonds:

- De vraag is wat we als Nederland willen met het nieuwe fonds. We bediscussiëren een breed scala aan onderwerpen.
- We zullen in ieder geval inzetten op tijdige invoering van het nieuwe fonds.
- Daarnaast willen we graag minder administratieve rompslomp. Dat betekent o.a. geen partnerschapsovereenkomsten en geen prestatiekader.
- Een breed omarmd punt is de gedachte dat we de structuur van het nieuwe fonds zoveel mogelijk gelijk willen houden met de structuur van het EFMZV. Dit zorgt voor stabiliteit en zal de soepele implementatie van het nieuwe fonds ten goede komen. Ook richting begunstigen zou het goed zijn om niet teveel te veranderen.
- Wel zouden we de inhoudelijke maatregelen willen veranderen. We zullen daarbij voornamelijk inzetten op vereenvoudiging en het wegnemen van kunstmatige schotten tussen maatregelen.

9. Publiekssamenvatting

9.1 Focus van het programma

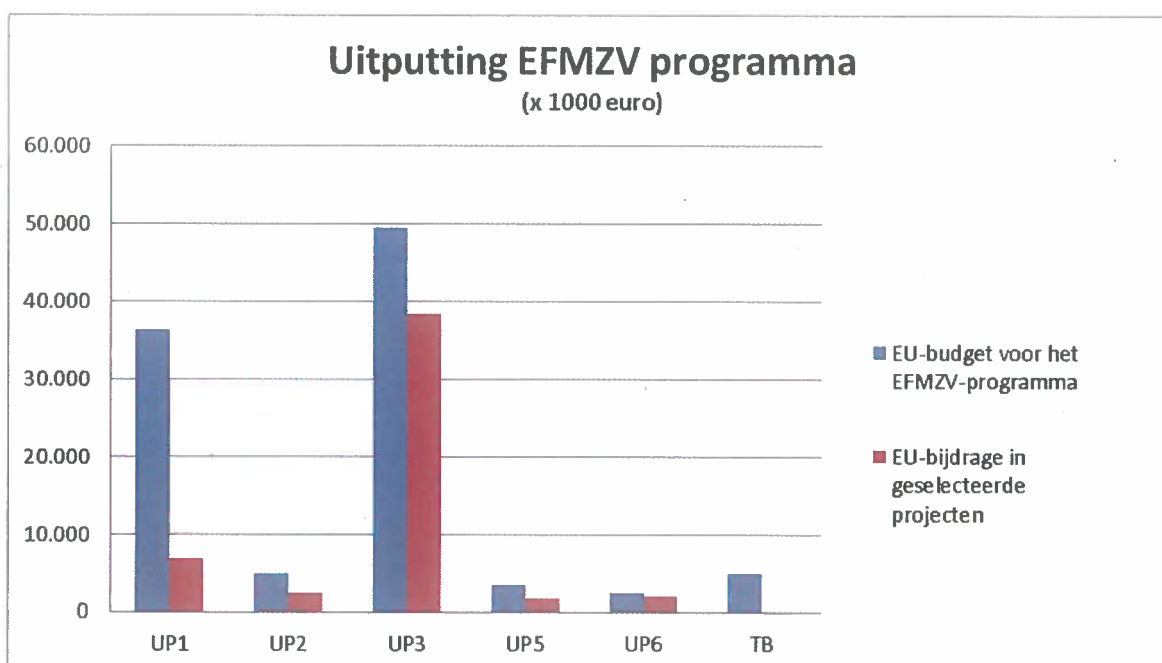
De Europese Unie en de Nederlandse overheid willen met het Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV) bijdragen aan de verwezenlijking van het nieuwe Gemeenschappelijk Visserijbeleid. Het Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV) heeft een looptijd van 2014 tot 2020. Iedere EU-lidstaat krijgt een deel van dit fonds om de vissector te steunen.

De plannen van de lidstaten zijn vastgelegd in het "Operationeel Programma." Het Nederlandse Operationeel Programma "Duurzaam Vissen voor de Markt" is gericht op: de invoering van de aanlandplicht, verdere verduurzaming van de visserij- en aquacultuur en verbetering van de rendementen in de visserij- en aquacultuurketen. In dit jaarverslag leest u meer over de Nederlandse uitvoering van het Operationeel programma in 2017.

9.2 Uitvoering van het programma per unieprioriteit

In de jaren tot en met 2017 is inmiddels 49% van het programmabudget gecommiteerd. In totaal zijn 69 concrete acties (projecten of investeringen) geselecteerd. Hiervan zijn er 20 geselecteerd vanuit het proces overheidsopdrachten en 49 vanuit openstellingen. De geselecteerde concrete acties zijn voor een belangrijk deel overheidsopdrachten die op basis van Unieprioriteit 3 en Unieprioriteit 6 zijn uitgezet. Met name het aantal uit openstellingen geselecteerde concrete acties blijft nog achter bij de verwachtingen.

Figuur 1: Financieel overzicht EFMZV-programma

Unieprioriteit 1 bevordering van een ecologisch duurzame, innovatieve, concurrerende en op kennis gebaseerde visserij, die doelmatig met natuurlijke hulpbronnen omgaat.

Voor de Nederlandse visserijsector liggen er volop kansen en uitdagingen op het gebied van duurzaamheid, zoals de vraag naar duurzame visproducten, de implementatie van de aanlandplicht en Natura 2000. Voor deze verduurzamingsopgaven zijn samenwerking en innovatie erg belangrijk.

Binnen deze unieprioriteit hebben in 2017 de volgende activiteiten plaatsgevonden:

- Uitvoering regeling Jonge Vissers 2015 en Jonge Vissers 2016 en openstelling Jonge Vissers 2017. Doel van de regeling Jonge Vissers, is het ondersteunen van vissers jonger dan 40 jaar bij de eerste aanschaf van een vissersvaartuig.
- Uitvoering opdracht voor uitzet van glasaal. Het doel van dit project is om glas- en pootaal uit te zetten en om de uittrek van schieraal te verhogen, conform de doelstellingen uit de Europese

Aalverordening. Binnen deze opdracht is in 2017 voor 375.000 euro glasaal uitgezet in de daarvoor aangewezen gebieden.

Uitvoering opdracht pulsonderzoek. Dit project is aanbesteed in 2015 en gestart op 1 januari 2016. De looptijd van het project is vier jaar. Het onderzoeksprogramma, wat de effecten van puls op het mariene ecosysteem en de organismen in kaart brengt, heeft het tweede jaar afgerond. Onderzoeksactiviteiten zijn op gang binnen drie van de vier werkpakketten (mariene organismen, bentisch ecosysteem en zeebodem).

- Uitvoeren opdracht garnalenpuls. Deze opdracht is gericht op het in kaart brengen van de effecten van grootschalige toepassing van de pulstechniek in de garnalenvisserij. Er wordt gekeken naar de selectiviteit van de garnalenpulskor in vergelijking met de traditionele boomkor en de ongewenste bijvangst van ondermaatse garnalen, vis en bentos. De opdracht is aanbesteed aan een samenwerkingsverband van WMR, het ILVO en Thünen Instituut. Ook zijn de deelnemende garnalenvissers geselecteerd. In maart 2017 heeft een informatiebijeenkomst plaatsgevonden.
- Openstelling van de subsidieregeling rendementsverbeteringsprojecten. Doel van de regeling is om de rendementen van visserijbedrijven te verbeteren, door financiële ondersteuning te geven bij het intensiveren van technologische ontwikkeling en innovatie.
- Openstelling van de subsidieregeling innovatie duurzame visserij. Deze regeling is gericht op innovatie voor duurzame visserij, zowel zee- en kustvisserij als binnenvisserij.
- Openstelling van de regeling partnerschappen tussen wetenschappers en vissers. Deze regeling is gericht op het opzetten van netwerken, partnerschapsovereenkomsten of verenigingen tussen wetenschappers en vissers of visserijorganisaties en op het verrichten van activiteiten daarbinnen, zoals kennisontwikkeling en kennisdeling.

Unieprioriteit 2 bevordering van een ecologisch duurzame, innovatieve, concurrerende en op kennis gebaseerde aquacultuur, die doelmatig met natuurlijke hulpbronnen omgaat.

De basis voor de verwezenlijking van deze unieprioriteit is het Nationaal Strategisch Plan Aquacultuur. Met betrekking tot deze unieprioriteit wil Nederland zich inzetten voor de intensivering van technologische ontwikkeling, innovatie en kennisoverdracht van de aquacultuursector. Binnen deze unieprioriteit heeft in 2017 de volgende activiteit plaatsgevonden:

- Openstelling regeling aquacultuurinnovatieprojecten 2017 en uitvoering regeling aquacultuurinnovatieprojecten 2016. Bij een duurzame aquacultuur horen naast economisch rendement ook aspecten als milieu, gezondheid, welzijn en maatschappelijk draagvlak. De subsidiemodule is bedoeld om innovaties in de aquacultuur te bevorderen waarbij deze verschillende aspecten van duurzaamheid worden meegewogen. Hierbij kan gedacht worden aan efficiëntere productiemethoden waardoor de economische rentabiliteit wordt verhoogd of aan maatregelen waarmee diergezondheid en welzijn van vissen wordt verbeterd en de nadelige effecten op het milieu worden verminderd.

Unieprioriteit 3 uitvoering van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid.

Nederland zal een substantieel deel van de middelen uit het EFMZV inzetten voor het verzamelen van data over de visbestanden. Daarnaast zal het EFMZV worden ingezet voor het versterken van de naleving in de visserijsector. Binnen deze unieprioriteit hebben in 2017 de volgende activiteiten plaatsgevonden:

- In 2017 is gestart met de opdracht datacollectie 2017-2019. Deze opdracht omvat mariene monitoring van visbestanden.
- In 2015 is gestart met een drietal IT-projecten die betrekking hebben op controle en handhaving. Deze projecten hebben betrekking op het door ontwikkelen van de digitale registraties, controles en rapportages in de visserij en het op orde brengen van de dataketen bij controle- en handhaving. De uitvoering van deze projecten loopt in 2017 nog door.
- In 2016 is een viertal IT-projecten gestart dat betrekking heeft op het versterken van de ondersteuning van visserij monitoring, controle en handhaving, het verbeteren van de basis/deelregistraties en het blijven voldoen aan de controle en GVB eisen en eisen op het gebied van internationale visserij gegevensuitwisseling. De uitvoering van deze projecten loopt in 2017 door.

Unieprioriteit 5 bevorderen van afzet en verwerking

Meer samenwerking in de visserij- en aquacultuurketen moet leiden tot meer toegevoegde waarde voor keten als geheel. Met betrekking tot deze unieprioriteit zet Nederland daarom in op de Verbetering van de marktstructuur. Binnen deze unieprioriteit hebben in 2017 de volgende activiteiten plaatsgevonden:

- Openstelling regeling productie en afzetprogramma's. Doel van de regeling is om in Nederland gevestigde erkende producentenorganisaties voor visserijproducten en producentenorganisaties voor aquacultuurproducten te ondersteunen bij de voorbereiding van productie- en afzetprogramma's. Deze regeling is in 2016 ook opengesteld en de aanvragen hiervan zijn in 2017 afgerond. In 2017 is deze regeling wederom geopend. Deze aanvragen worden afgehandeld in 2018.
- De uitvoering van de in 2016 opengestelde regeling afzetbevorderingsprojecten. Doel van de regeling is om steun te verlenen voor afzet- en verwerkingsactiviteiten die marktdeelnemers verrichten om de waarde van de visserij- en de aquacultuurproducten te maximaliseren. Hierin gaat bijzondere aandacht uit naar de bevordering van concrete acties die de integratie van productie-, verwerkings- en afzetactiviteiten in de bevoorradingsketen ten doel hebben, of die bestaan uit innovatieve procedures of methoden.

Unieprioriteit 6 Geïntegreerd Maritiem Beleid-

Voor het Nederlandse deel van de Noordzee is het realiseren van een goede milieutoestand een belangrijke uitdaging. Nederland zet met het EFMZV in op de ontwikkeling en implementatie van het Geïntegreerd Maritiem Beleid. Binnen deze unieprioriteit hebben in 2017 de volgende activiteiten plaatsgevonden:

Projecten met betrekking tot zwerfafval:

- Een project met betrekking tot het inzamelen van scheepsafval. De financiering en de effectiviteit van het inzamelen van scheepsafval is geïnventariseerd voor elf kleinere Nederlandse zeehavens. Dit levert een integraal overzicht op van het scheepsafvalbeheer, de voorzieningen, best practices en mogelijke verbeterpunten van dit beheer. De resultaten en aanbevelingen zijn met de stakeholders besproken.
- Een project met betrekking tot het opruimen van zwerfafval in en langs de rivieren. Dit is een belangrijke aanzet voor het verminderen van de aanvoer van zwerfafval door rivieren naar zee. In 2016 is gestart met het inventariseren van de bestaande zwerfvuilophaalregeling en het verkennen van de mogelijkheid om dit bij Rijkswaterstaat op te schalen. In 2017 is de 'zwerfafval ophaalregeling' afgerond en zijn beheerders van de rivieren en betrokkenen bij de

ophaalregeling geïnformeerd. Deze regeling wordt meegenomen in de ontwikkeling van het RWS 'kader Zwerfafval'.

- Het educatieproject over zwerfafval op de scholen van het primaire en voortgezet onderwijs is in juni 2017 van start gegaan met partners in het onderwijsveld. Gewerkt wordt aan educatiemateriaal en gastlessen tbv bewustwording; daarnaast worden scholen ondersteund in het opzetten en implementeren van afvalscheiding.
- In 2017 is het project 'Effecten van nanoplastics in het mariene milieu getest in mesocosms' afgerond. Effecten van verschillende doseringen polystyreen nanodeeltjes op zeeorganismen werden onderzocht in een experimentele opstelling. Gedurende het experiment werden in de hogere doseringen effecten waargenomen op de groei van kokkels en wadpieren. Het onderzoek is gepubliceerd op het Noordzeeloket.

Een project met betrekking tot onderwatergeluid

- Onderwatergeluid wordt onderscheiden in hard impulsgeluid en langdurend achtergrondgeluid. Om de cumulatieve effecten van impulsgeluid op vooral zeezoogdieren bij de aanleg van windmolenparken te beoordelen is in internationaal verband een methode ontwikkeld. De methode zal worden toegepast tijdens de planfase en MER-studies bij de aanleg van windmolenparken op de Noordzee. 2016 stond in het teken van verkennend onderzoek. Resultaat is een plan van aanpak voor de overige opdrachten. In 2017 is veel tijd besteed aan de voorbereiding. Planning is om in de zomer van 2018 te starten met de uitvoering.

10. Verslag over de uitvoering van de financieringsinstrumenten

Op dit moment is er geen financieringsinstrument. Er wordt nagedacht over de voor- en nadelen.